

De herders van Balloo

Marianne Duinkerken en Albert Koopman scheperen een kudde Drentse heideschape op het Balloërveld in het Drentse land. Het voormalige militaire terrein is sinds enkele jaren eigendom van Staatsbosbeheer. Met deze stichting hebben de herders een beheers-overeenkomst afgesloten. Behalve dat ze het natuurterrein begrazen, leveren de schape een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van het zeldzame schapenras. Met het fokken van dieren die zo veel als mogelijk de typische raskenmerken in zich hebben, bieden ze het ras tevens weer een bestaansmogelijkheid. Ook stimuleren ze het leveren van streekeigen producten.

In 1977 kreeg Albert Koopman zijn eerste vier schape. Vijf jaar daarna begon hij met een kudde van vijftenzestig dieren met het landschapsbeheer op de heidegronden rond Balloo. Enkele jaren later was de kudde zodanig uitgebreid dat het mogelijk was om streng te gaan selecteren op fokdieren die de typische raskenmerken in zich hadden. Inmiddels bestaat de kudde uit circa zevenhonderdvijftig, vrijwel raszuivere, Drentse heideschape. Voor deze prestatie is aan Marianne en Albert in 2006 het predikaat 'Erkend fokcentrum' door de SZH toegekend.

Het Drentse heideschaap is het oudste en soberste schapenras in Europa. Het is een vrij klein schaap met een ranke bouw, ruige vacht, bewolde staart en rechte neus. De rammen hebben gekrulde, schuin naar achteren en buitenwaarts gerichte hoorns. Verder hebben de dieren een vrij lange, sluis afhangende vacht. De wolopbrengst bedraagt circa anderhalve kilo.

In juli worden de rammen bij de ooien toegelaten. Ze blijven ongeveer vijf maanden bij de kudde. Na het dekseizoen worden ze ingeschaard in het Meindersveen van bos-

wachterij Balloo/Gieten. Ieder jaar worden er enkele nieuwe rammen aangeschaft, een en ander in samenwerking met de Nederlandse Fokkersvereniging 'Het Drentse Heideschaap.

De lammeren worden rond de kerstdagen geboren. Dat is een weloverwogen keuze die past bij een van hun speciale activiteiten. Rond deze dagen organiseren zij voor ouders en hun kinderen een kerstwandeling, de zogenoemde Herderstocht op het Balloërveld. Dit is een succesvolle activiteit, die elk jaar meer bezoekers trekt.

De jonge lammetjes worden op een leeftijd van ongeveer anderhalf jaar geslacht. Door het schrale voedselaanbod groeien ze slechts langzaam. Maar door de verscheidenheid aan voeding als heide, gras, krui-

L. de Vos

Marianne met haar kudde

den, bloemen en niet te vergeten eikels en paddestoelen, die voor de schape een echte delicatessen zijn, leveren ze een heerlijk, mals stukje vlees. Door de gevarieerde voeding is het vlees wat donkerder van kleur en voller van smaak. Het vlees van de ooien die worden geslacht wordt gebruikt voor het produceren van salami en droge worst. De droge worst is een delicatessen met veel puur lamsvlees. Omdat het vlees als streekproduct wordt geleverd dient de slacht plaats te vinden in de streek waar het wordt geproduceerd. Dat gebeurt in Ommen, en de distributie van het geslachte product vindt via de natuurslagerij van Rob Rijks in Twello en diverse boerenmarkten plaats.

Het natuurterrein

Het Balloërveld is een buurtschap van 367 hectare heide en deels vergrast heideveld. Het ligt op een hoog gelegen plateau, begrensd door graslanden tussen Gasteren,

Loon en Rolde. Het veld wordt beheerd door SBB en maakt deel uit van Het Nationaal Landschap Drentse Aa.

Tussen de kudde loopt een drietal Nederlandse landgeiten. Het is de bedoeling dit aantal nog wat op te voeren. Ook in vroeger jaren blijken er al geiten in de schaapskudde te zijn opgenomen. Ze reageren alerter op eventueel opdoemend gevaar en hebben een ander begrazingspatroon. Zij vreten de opstand, bijvoorbeeld jonge twijgjes, die de schapen juist laten staan, weer weg. Verder zouden Marianne en Albert het leuk vinden om een aantal heidekoetjes aan hun kudde toe te voegen.

De herders brengen met hun kudde ongeveer acht uur per dag, zeven dagen per week, op de heidevelden door. In de wintermaanden, wanneer het voedselaanbod schaarser is dan in de zomer, leggen ze grotere afstanden af. Het scheperen lijkt – zeker in de zomer – aantrekkelijk, maar bij guur en koud weer is het vaak afzien. De schapen worden alleen in de kooi en bij extreem slecht weer met hooi bijgevoerd. De kudde gaat dagelijks naar buiten. Het scheren van de schapen gebeurt in eigen beheer, maar niet eerder dan wanneer de wol rijp is. Dat is op zijn vroegst na de langste dag. Er is dan een scheiding van de oude en nieuw opkomende wol.

Kudde Drentse heideschapen

L. de Vos

Nevenactiviteiten

Voor hun inkomsten zijn Albert en Marianne afhankelijk van de begrazingvergoeding en de zogenoemde waarderingssubsidie van de Provincie Drenthe, de opbrengsten van het biologische vlees, met EKO-keurmerk, en de wol van hun dieren. Het streven is om een zodanige bedrijfsexploitatie op te zetten dat ze onafhankelijk worden van enige vorm van subsidie. Met name Marianne zet zich in voor het ontwikkelen van nevenactiviteiten. Elk jaar stelt ze zich een nieuw doel om dat te realiseren. Haar eerste doel was het schrijven en uitbrengen van twee boeken. Het boek 'In de verborgenheid' gaat over het beroep van herder. Het tweede boek, 'Herdertje Snuf', is een kinderboek. Beide uitgaven zijn zeer gewild en worden goed verkocht. Haar tweede doel: een meerwaarde voor het lamsvlees trachten te creëren door het promoten van en zich in te zetten voor de productie van salami en droge worst. Deze exclusieve producten worden steeds meer gewaardeerd. Ook deze uitdaging begint zijn vruchten af te werpen, waardoor het eveneens als geslaagd mag worden beschouwd. Haar nieuwste uitdaging is een meerwaarde trachten te bereiken voor de afgeschoren vachten. Na het scheren worden de vachten eerst schoongemaakt,

op kleur en lengte gesorteerd en daarna verkocht. Albert is regelmatig achter het spinnewiel te vinden.

Van de gesponnen wol wil Marianne tapijten en wandkleden gaan vilten. Vilten is een aparte techniek die ze zich eigen wil gaan maken. In de tapijten wil ze dan oude patronen gaan verwerken. Haar grote voorbeeld op dit gebied is de textielkunstenaar Claudia Jongstra.

Educatief centrum

Maar daar blijft het niet bij. De bedoeling is om deze winter een educatief centrum op te zetten in de schaapskooi. De benodigde vergunningen zijn inmiddels al verstrekt, nu de uitvoering nog. In het centrum zal voorlichting worden gegeven over onder meer het belang van de schapen in relatie met het landschapsbeheer en het behoud van de zeldzame huisdier-rassen. Wat eveneens hoog op de agenda staat is kinderen interesse en kennis bij te brengen over het Balloërveld, de stroom- en beekdalen rondom het veld en het productieproces van vlees en wol.

Dat het jaar 2009 een bewogen jaar voor de herders van Balloo is mag natuurlijk niet onvermeld blijven. In 2008 bestond de schaapskooi 25 jaar. En in januari dit jaar is hun het certificaat door Slow Food Nederland toegekend om op te treden als Presidium voor erkende culinaire streekproducten. Naast het al uitgereikte predicaat 'Erkend fokcentrum' is ook dit een felicitatie waard. ●

Voor verdere info:
www.herdersvanballoo.nl